

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Overheidstoezicht op BRZO-bedrijven: een onderzoek naar de kwaliteit

Veld, R.A. in 't

Citation

Veld, R. A. in 't. (2022, March 30). *Overheidstoezicht op BRZO-bedrijven: een onderzoek naar de kwaliteit*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3281177>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3281177>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

OVERHEIDSTOEZICHT OP BRZO-BEDRIJVEN

EEN ONDERZOEK NAAR DE KWALITEIT

Rob in 't Veld

© copyright Rob in 't Veld, Leiderdorp 2022

Printing: ProefschriftMaken || www.proefschriftmaken.nl

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of the author.

OVERHEIDSTOEZICHT OP BRZO-BEDRIJVEN

EEN ONDERZOEK NAAR DE KWALITEIT

Proefschrift

ter verkrijging van

de graad van doctor aan de Universiteit Leiden,

op gezag van rector magnificus Prof.dr.ir. H. Bijl,

volgens besluit van het college voor promoties,

te verdedigen op woensdag 30 maart 2022

klokke 11.15 uur

door

Robert Alexander in 't Veld

geboren te 's Gravenhage op 24 mei 1946

Promotoren:

- Prof. mr. dr. E.R. Muller, Hoogleraar Veiligheid en Recht, Decaan faculteit Governance and Global Affairs, Universiteit Leiden.
- Prof. dr. ir. G.L.L.M.E. Reniers, Hoogleraar Veiligheid van Gevaarlijke Stoffen, wetenschappelijk directeur Leiden Delft Erasmus Centre of Safety and Security, faculteit Techniek, Bestuur en Management, Technische Universiteit Delft.

Promotiecommissie:

- Prof. dr. C.L.J. Caminada, Hoogleraar Empirische Analyse van Sociale en Fiscale Regelgeving, vice-decaan faculteit Governance and Global Affairs, Universiteit Leiden
- Prof. dr. J.A. Koops, Hoogleraar Security Studies, Wetenschappelijk directeur Institute of Security and Global Affairs, Universiteit Leiden, secretaris.
- Dr. M.H.A. Kluin MSc, Universitair docent Criminologie, Instituut voor Strafrecht en Criminologie, faculteit Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden.
- Prof. dr. J. Groeneweg, Hoogleraar Veiligheidskunde, directeur Centrum voor Veiligheid in de Gezondheidszorg, faculteit Techniek, Bestuur en Management, Technische Universiteit Delft.
- Prof. drs. A. Hassoldt, voorzitter Dutch Risk Management Network, decaan faculteit Techniek, Bestuur en Management, Technische Universiteit Delft.
- Prof. dr. ir. H.J. Pasman, Hoogleraar Procesveiligheid, A&M University, Texas, USA

	Pagina
Inhoudsopgave	5
Voorwoord	13
Samenvatting	17
Summary	25
Deel I Probleemstelling en onderzoeksvraag	33
Hoofdstuk 1 Veiligheid in bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken	35
1) Inleiding	35
2) Bedrijven met gevaarlijke stoffen	35
2.1) Brancheorganisaties	35
2.2) Economisch belang	36
2.3) De veiligheidsproblematiek	37
2.3.1) Het werken met gevaarlijke stoffen	37
2.3.2) Incidenten, ongevallen en rampen bij bedrijven	38
3) De situatie bij de overheid	43
3.1) De organisatie van het toezicht	43
3.2) Verbetertrajecten	45
4) Resumé	48
5) Onderzoeksvraag	49
Deel II Theorie	51
Hoofdstuk 2 Opzet van het onderzoek	53
1) Inleiding	53
2) Doelstelling	54
3) Onderzoeksmodel	54
4) Onderzoeksvraag	55
5) Onderzoeksmateriaal	56
6) Onderzoeksstrategie	56
7) Onderzoeksplanning	57
8) Rolopvatting	57
Hoofdstuk 3 Wetgeving	59
1) Inleiding	59
2) Arbeidsomstandighedenwet	59
3) Wet milieubeheer/ Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	60
4) EU “Seveso-richtlijn”	61
5) Besluit risico’s zware ongevallen	63
6) Besluit externe veiligheid inrichtingen	64
7) Wet veiligheidsregio’s	65
8) Resumé	66

Hoofdstuk 4 Overheidsbeleid t.a.v. veiligheid	67
1) Inleiding	67
2) Verantwoordelijkheidsverdeling	67
3) Overheidsprojecten	70
4) Resumé	71
Hoofdstuk 5 Toezicht	73
1) Inleiding	73
2) Functie en belang van (overheids)toezicht	75
3) (Overheids)toezicht in een veranderende samenleving	77
4) De relatie met wet- en regelgeving	77
5) Soorten toezicht	78
6) Handhaven en/of gedogen	81
7) Effect van handhaving op naleving	82
8) Handhavingstijlen	83
9) Bevoegdheden van toezichthouders	85
10) Interbestuurlijk toezicht	86
11) Resumé	87
Hoofdstuk 6 Goed toezicht en modelvorming	89
1) Inleiding	89
2) Effectiviteit	92
3) Efficiëntie	94
4) Professionaliteit	96
5) De Kaderstellende visie op Toezicht	97
6) De toekomstvisie van de Rijksinspecties	97
7) Conceptueel model goed toezicht	98
8) Operationalisering	99
9) Resumé	100
Deel III Praktijk	103
Hoofdstuk 7 Het samenwerkingsverband BRZO+	105
1) Inleiding	105
2) Structuur, positie en doelstelling	105
3) Gemeenschappelijke werkwijze	106
3.1) Naleefgedrag	106
3.2) Risicoanalyses	107
3.3) Bevordering van de zelfwerkzaamheid	108
3.4) Effectmetingen	108
3.5) Samenwerking	108
3.6) Transparantie	109
3.7) Professionaliteit	109
4) Gezamenlijke inspecties	109
5) Inspectieresultaten	113

Hoofdstuk 8 De casus Inspectie SZW (vakgroep Major Hazard Control) 115

1) Inleiding	115
2) Werkwijze	116
3) Beschrijving casus ISZW/vakgroep MHC	117
3.1) Effectiviteit	117
3.1.1) Publiek belang	117
3.1.2) Nalevingsniveaus	118
3.1.3) Risicoanalyses	119
3.1.4) Signalering en agendering	121
3.1.5) Slagvaardigheid	122
3.1.6) Bevordering van de zelfwerkzaamheid	123
3.1.7) Effectmetingen	123
3.1.8) Onafhankelijkheid	124
3.2) Efficiëntie	126
3.2.1) Samenwerking	126
3.2.2) Transparantie	127
3.2.3) Interne organisatie	127
3.2.4) Mensen en middelen	128
3.3) Professionaliteit	129

Hoofdstuk 9 De casus Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) 133

1) Inleiding	133
2) Werkwijze	134
3) Beschrijving casus Omgevingsdienst NZKG	135
3.1) Effectiviteit	135
3.1.1) Publiek belang	135
3.1.2) Nalevingsniveaus	136
3.1.3) Risicoanalyses	137
3.1.4) Signalering en agendering	138
3.1.5) Slagvaardigheid	139
3.1.6) Bevordering van de zelfwerkzaamheid	139
3.1.7) Effectmetingen	140
3.1.8) Onafhankelijkheid	140
3.2) Efficiëntie	141
3.2.1) Samenwerking	141
3.2.2) Transparantie	142
3.2.3) Interne organisatie	143
3.2.4) Mensen en middelen	143
3.3) Professionaliteit	144

Hoofdstuk 10 De casus Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (MWB) 147

1) Inleiding	147
2) Werkwijze	149
3) Beschrijving casus Omgevingsdienst MWB	149
3.1) Effectiviteit	149
3.1.1) Publiek belang	149

3.1.2) Nalevingsniveaus	150
3.1.3) Risicoanalyses	151
3.1.4) Signalering en agendering	151
3.1.5) Slagvaardigheid	152
3.1.6) Bevordering van de zelfwerkzaamheid	152
3.1.7) Effectmetingen	153
3.1.8) Onafhankelijkheid	153
3.2) Efficiëntie	154
3.2.1) Samenwerking	154
3.2.2) Transparantie	155
3.2.3) Interne organisatie	156
3.2.4) Mensen en middelen	157
3.3) Professionaliteit	158

Hoofdstuk 11 De casus Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (ZHZ) 161

1) Inleiding	161
2) Werkwijze	162
3) Beschrijving casus Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	163
3.1) Effectiviteit	163
3.1.1) Publiek belang	163
3.1.2) Nalevingsniveaus	164
3.1.3) Risicoanalyses	164
3.1.4) Signalering en agendering	166
3.1.5) Slagvaardigheid	166
3.1.6) Bevordering van de zelfwerkzaamheid	167
3.1.7) Effectmetingen	167
3.1.8) Onafhankelijkheid	168
3.2) Efficiëntie	168
3.2.1) Samenwerking	168
3.2.2) Transparantie	169
3.2.3) Interne organisatie	170
3.2.4) Mensen en middelen	170
3.3) Professionaliteit	171

Hoofdstuk 12 De casus Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland (AA) 173

1) Inleiding	173
2) Werkwijze	175
3) Beschrijving casus Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland	175
3.1) Effectiviteit	175
3.1.1) Publiek belang	175
3.1.2) Nalevingsniveaus	176
3.1.3) Risicoanalyses	176
3.1.4) Signalering en agendering	177
3.1.5) Slagvaardigheid	178
3.1.6) Bevordering van de zelfwerkzaamheid	179
3.1.7) Effectmetingen	179
3.1.8) Onafhankelijkheid	179
3.2) Efficiëntie	180

3.2.1) Samenwerking	180
3.2.2) Transparantie	181
3.2.3) Interne organisatie	181
3.2.4) Mensen en middelen	182
3.3) Professionaliteit	183
Deel IV Bevindingen, analyse, conclusies en aanbevelingen	185
Hoofdstuk 13 Bevindingen	187
1) Inleiding	187
2) Effectiviteit	187
2.1) Nalevingsniveaus	187
2.2) Effectmetingen	188
2.3) Risicoanalyses	189
2.4) Bevordering van de zelfwerkzaamheid	189
2.5) Slagvaardigheid	190
2.6) Signalering en agendering	190
2.7) Publiek belang	191
2.8) Onafhankelijkheid	191
3) Efficiëntie	193
3.1) Samenwerking	193
3.2) Transparantie	194
3.3) Interne organisatie	194
3.4) Mensen en middelen	195
4) Professionaliteit	196
Hoofdstuk 14 Analyse en validatie	199
1) Analyse van het conceptueel model	199
2) Analyse van de onderzoeksmethoden	201
3) Validatie	202
Hoofdstuk 15 Conclusies	203
1) Inleiding	203
2) Effectiviteit	203
3) Efficiëntie	205
4) Professionaliteit	207
5) Beantwoording van de onderzoeksvraag	208
6) Geldigheid van de deelconclusies	208
7) Reflectie op de conclusies i.h.k. van probleemstelling en theorie	208
Hoofdstuk 16 Aanbevelingen	211
1) Aanbevelingen op basis van de deelconclusies	211
2) Overige aanbevelingen	213
3) Aanbevelingen voor verder wetenschappelijk onderzoek	214
Deel V Bijlagen	215

Bijlage 1	Overzicht incidenten en ongevallen 1945-heden	217
Bijlage 2	Te stellen vragen bij de documentenanalyse	222
Bijlage 3	Te stellen vragen bij de interviews	223
Bijlage 4	Lijst van geanalyseerde documenten	225
Bijlage 5	Lijst van geïnterviewde personen	230
Bijlage 6	Overzicht binnengekomen reacties	232
	Lijst van gebruikte figuren	237
	Lijst van gebruikte tabellen	238
	Lijst met gebruikte afkortingen	239
	Referenties	243
	Curriculum vitae	265